

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Мамлекеттик тил жана маданият институту

МТМИнин Координациялар Кеңешинин

Чечимден бекитилди

2018-ж.

Директор, профессор Дюшембиева

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин
алдындагы Мамлекеттик тил жана маданият институтунун өнүгүшүнүн
2016-2020-жылдары үчүн стратегиялык планы

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин алдындагы Мамлекеттик тил жана маданият институтунун өнүгүшүнүн 2016-2020-жылдары үчүн стратегиялык планы

1. МТМИнин миссиясы (аткарыла турган тапшырмасы)

Мамлекеттик тил жана маданият институту жалпы максатка жетүү үчүн стратегиялык план түзүүдө И.Арабаев атындагы КМУнун стратегиялык багытын жетекчиликке алат.

И.Арабаев атындагы КМУнун алдындагы Мамлекеттик тил жана маданият институтунун миссиясы - Кыргызстандагы жогорку педагогикалык билим берүүчү башкы окуу жайы болгон И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине кесиби боюнча компетенттүү, атаандаш болууга жөндөмдүү адис-педагогдорду даярдоо милдети жүктөлгөн.

Университеттин негизги максаты-педагогикалык билим берүүнү практикалык иш менен айкалыштырып, заманбап шартка ыкчам ылайыкташа алган, маалыматтык технологияларды жана инновациялык ыкмаларды жигердүү пайдаланууга жөндөмү бар, жаңычыл, чыгармачыл адисти даярдоо болуп эсептелет.

Педагогдорду даярдоодо университет өткөн муундардын традицияларын сактайт, заманбап илимий-методиканы өркүндөтөт жана өлкөнүн башкы педагогикалык окуу жайы катары өз миссиясын татыктуу аткарууга бүт мүмкүнчүлүгүн жумшайт.

МТМИ Кыргыз Республикасынын Президентинин 2000-жылдын 20-сентябрындагы “2000-2010-жылдары Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тилин өнүктүрүү программасы жөнүндөгү” Жарлыгын ишке ашыруу максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2001-жылдын 9-июлдагы №325 Токтому менен түзүлгөн. Ошондуктан университеттин стратегиялык багытынан тышкары Кыргыз Республикасында 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасына ылайык иш жүргүзөт.

2. Институттун күндөлүк ишине анализ жүргүзүү

Мамлекеттик тил жана маданият институту чыгармачылык менен иштеп, өз алдынча ой жүгүртүүгө жөндөмдүү, кыргыз коомун өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүгү бар билим берүү тармагында билимдүү, маданияттуу кыргыз тили жана адабияты боюнча педагогдорду, чет тилдерден (англис-кыргыз, корей-кыргыз, кытай-кыргыз) кыргыз тилине түз которуучу котормочу-лингвист , кыргыз тилиндеги массалык -маалымат каражаттарында иштей турган журналист адистерди даярдап чыгара турган институт.

Институтта адистерди даярдоо бакалаврдын төрт программасынын жана магистратуранын төрт программасынын негизинде иш жүзүнө ашырылат. Бардык багыттар боюнча окуу процесси окутуунун кредиттик технологиясынын негизинде жүргүзүлөт. Аралыктан окутуунун технологиясы сырттан окуу бөлүмүнүн 1-5-курстарынын студенттери үчүн колдонулат. Ал кейс-технологиясынын (теориянын көрсөтмөлүүлүгү) жардамы менен заманбап маалыматтык технологияларды (иштелип

чыккан окуу-методикалык документтердин топтому) жана Интернет-технологияларды (окуу материалдарына тармак менен кирүү жардамы) колдонууга негизделген.

Университет менен бирдикте институтта бирдей маалыматтык тармак түзүлгөн, маалыматтык технологиялар окуу процессине киргизилген, окуу процессинин китепкана-окуу залы менен жабдылышы заманбап талаптарга жооп берет.

Институттун эл аралык байланышы, илимий-техникалык жана маданий кызматташтык жөнүндөгү өлкөлөр аралык келишимдердин негизинде ишке ашырылат.

Институтта студенттерге граждандык-патриоттук тарбия берүүгө көп көңүл бурулат. Мына ушул багытта студенттерди тарых, каада-салттар жана өлкөнүн өнүгүү өзгөчөлүктөрү, Кыргызстандын мамлекеттик, жалпы улуттук жана аймактык белгилери (символдору) менен тааныштыруу үчүн институт дайыма иш алып барат.

Студенттердин өзүн-өзү башкаруусу жалпы окуу жайды башкаруу системасынын ажырагыс бөлүгү болуп эсептелет жана студенттик турмушту уюштуруунун негизги функцияларын иш жүзүнө ашырат.

Студенттердин өзүн-өзү башкаруусунун негизги максаты институттун демократиялык тартибин тереңдетип жана өнүктүрүү, студенттердин граждандык жоопкерчилигин жана окууга болгон активдүү, чыгармачыл мамилесин, коомдук-пайдалуу иш-аракетин тарбиялоо, келечектеги адистердин жетекчилик (лидерлик) сапаттарын калыптандыруу болуп эсептелет.

Институтта билим берүүнү, илимди жана мектептерди интеграциялоо жетишсиз түрдө ишке ашырылып келе жатат. Ошол себептен инновациялык борборлорду жана илимий борборлорду түзүү үчүн финансы каражаттары менен камсыз кылуучу ишканаларды, спонсорлорду ишке тартуу милдети турат.

Ошондой эле түрдүү мекемелер жана фондулар тарабынан жарыяланган, инновациялык долбоорлордун конкурстарына институттун профессордук-окутуучулар курамын активдүү катыштыруу талап кылынат.

3. Институттун стратегиялык багыттары, максаттары, милдеттери

2016-2020-жылга чейин келечек планын ишке ашыруудагы институттун өнүгүшүнүн негизги стратегиялык багыттары төмөнкүлөр:

- Ички эмгек рыногунун керектөөлөрүнө жооп берген, орто мектептер, жогорку окуу жайлар үчүн Кыргыз тили жана адабияты, Мамлекеттик тил кыргыз тилинде окутулбаган билим берүү мекемелеринде профили боюнча жогорку квалификациялуу кесипкөй педагогикалык кадрларды, чет тилдерден (англис-кыргыз, корей-кыргыз, кытай-кыргыз) кыргыз тилине түздөн-түз которуучу котормочу-лингвист , кыргыз тилиндеги массалык -маалымат каражаттарында иштей турган журналист адистерди даярдап чыгаруу;
- Илимий-педагогикалык илимий-изилдөөлөрдүн жогорку деңгээлин камсыз кылуу;
- Билим сапатын жогорулатуу максатында университет менен бирдикте институттун материалдык-техникалык базасын чыңдоо;

- Кыргыз Республикасынын Президентинин “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тилин өнүктүрүү программасы жөнүндөгү” Жарлыгын ишке ашыруу максатында, коомдогу өзгөчөлөнгөн мыкты (элитный) институт катары өнүктүрүү. Институттун эл аралык деңгээлин арттыруу;
- Институттун жамааты үчүн зарыл болгон социалдык-турмуштук шарттарды түзүү.

Институттун миссиясын иш жүзүнө ашыруудагы негизги максаттар төмөнкүлөр:

- Билим берүү, ошондой эле башкаруу ишмердүүлүгүнүн процессин жакшыртуу;
- Заманбап эмгек рыногунда конкуренцияга туруктуу, жогорку квалификациялуу педагогдорду (адистерди), котормочу-лингвистерди, мамлекеттик тилдин ролун теле берүү жана радио каражаттарынын жардамы менен оптималдаштырууга жөндөмдүү журналисттерди даярдап чыгаруу;
- Республиканын коомдук турмушундагы бардык чөйрөлөрдө мамлекеттик тилди толук жана кеңири колдонууга жетишүү үчүн, иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзө ала турган жогорку квалификациялуу Мамлекеттик тил боюнча адистерди даярдап чыгаруу;
- Кыргыз Республикасында 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн Улуттук программасына ылайык, Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссия менен бирдикте, мамлекеттик тилди коомдук турмуштун бардык чөйрөлөрүндө кеңири колдонуу маселелери боюнча иш-чараларды уюштуруу;
- Учурдагы өнүгүү стратегиясын иш жүзүнө ашыруунун натыйжасында институт жогорку квалификациялуу адистерди даярдап жана өзгөчө ишкер бедели менен эл аралык таанылууга жетишүү максатын көздөйт.

Институттун негизги стратегиялык максаты, жогорку билим берүү системасында көрсөтүлгөн, алдыңкы заманбап талаптарга жооп берген, билим берүү кызматтарынын жогорку сапатын камсыз кылуу, окуу жайдын ишмердүүлүгүндөгү приоритеттүү багыттарды өнүктүрүү болуп эсептелет.

Институттун иш-аракетиндеги багыттар боюнча стратегиялык милдеттер төмөнкүлөр:

- Билим берүүнү, илимий, тарбия берүү процесстерин интеграциялоону (байланыштыруу) жакшыртуу үчүн багытталган, институтту башкаруунун натыйжалуулугун жогорулатуу;
- Бүгүнкү күндүн талабына ылайык, практикалык баалуугу бар, жогорку квалификациялуу филологиялык багыттагы профилдерди иш жүзүнө ашыруу максатында окуу пландарынын варианттуулугун камсыз кылуу;
- Сапаттуу билим берүүнүн дүйнөлүк стандарттарына дал келүүчү билим берүү программаларын ишке ашыруу (бакалавр багыттарынын профилдерин, магистратуранын багыттарынын программаларын кеңейтүү, жаңы адистиктерди ачуунун үстүндө иш алып баруу);

- Коомдун талабына ылайык, эгемендүү Республикабыз муктаж болуп жаткан иш-кагаздарын орус тилинен кыргыз тилине, кыргыз тилинен орус тилине, кыргыз тилинен чет тилдерге (англис, кытай, корей) түздөн-түз которо ала турган жогорку квалификациялуу котормочу-лингвист адистерди даярдоонун үстүндө иш алып баруу;
- Квалификациялуу котормочу адистерди даярдоонун сапатын жогорулатуу максатында чет мамлекеттерден (КЭР, Корей Эл Республикасы ж.б.) чет тилдүү адистерди чакырып, кызматташтык келишимдерди түзүү;
- Кыргыз жана орус тилдерин окуп-үйрөнүү боюнча бар болгон окуу-усулдук базаны өркүндөтүү, о.э. билим алып жаткандардын тил билүү деңгээлдерин баалоо максатында жаңы окуу-дидактикалык материалдарды иштеп чыгуу;
- Мектепте, мектепке чейинки мекемелерде, орто-кесиптик жана жогорку окуу жайларда мамлекеттик тилди жогорку деңгээлде окута билген, предметтик-тилдик интеграциялык окутуунун усулдарын мыкты өздөштүргөн педагогикалык кадрлардын жаңы муунун даярдоо;
- Мамлекеттик тилдеги массалык -маалымат каражаттарында иштей турган журналист адистердин билим сапатын жогорулатуу максатында “Дил FM” радиостудиясын максатка ылайык иштетип, университет менен бирдикте тиешелүү материалдык-техникалык базасын азыркы заманбап техникалар менен жаңылап туруу;
- Мамлекеттик тилдеги массалык -маалымат каражаттарында иштей турган журналист адистерди даярдоонун натыйжасында, жалпыга маалымдоо каражаттарындагы тил маданиятынын деңгээлин жогорулатуу;
- Бакалавр программасы боюнча академиялык мобилдүүлүк программасын ишке ашыруу (Кыргызстандын башка окуу жайлары менен студенттерди алмашуу максатында);
- Институттагы бүтүрүүчүлөрдү, бакалавр, магистранттарды даярдап чыгаруунун сапатын жогорулатуу үчүн ЖОЖдун иш-аракетиндеги приоритеттүү илимий багыттарды өстүрүү;
- Профессордук-окутуучулар курамынын профессионалдык деңгээлин жана педагогикалык чеберчилигин жогорулатуу, Илимий даражалуу ПО курамынын санын көбөйтүү;
- Кайрадан даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу, стаж топтоо жолдору менен кадрдык потенциалды (мүмкүнчүлүктөрдү) күчөтүү;
- Методикалык жана илимий-изилдөө борборлорду, инновациялык-ресурстук борборлорду түзүү;
- Окуу процессин окуу-методикалык жактан жабдылышын өнүктүрүү, билим берүүнүн жаңы технологиялык жана методикалык базасын түзүп, негизги дисциплиналар боюнча окуу-методикалык комплекстер менен толуктап туруу;
- Негизги окуу дисциплиналар боюнча мамлекеттик тилдеги окуу-усулдук адабияттарды түзүү жана басып чыгаруу;

- Мамлекеттик тилди коомдук турмуштун бардык чөйрөлөрүндө кеңири колдонуу билүү максатында, тил билүү деңгээли боюнча тастыктама берүү менен кесиптик карым-катнашты жана иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү курстарын уюштуруу;
- Кыргыз Республикасында 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн Улуттук программасына ылайык, Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссиясын катышуусу менен мамлекеттик тилдин маселелерине байланыштуу илимий-практикалык конференцияларды, семинарларды, тегерек столдорду өткөрүү;
- Каржылоонун жаңы бюджеттик жана бюджеттен тышкаркы булактарын издөөгө түрткү берүүчү (стимулдаштыруучу) себептеринин (мотивацияларынын) системасын түзүп, институттун кызматкерлерин ички жана тышкы рыноктогу гранттык конкурстарга жана долбоорлорго катыштыруу;
- Билим берүү программаларынын эл аралык таанылышына жетишүү, билим берүү программаларын эл аралык аккредитациядан өткөрүү;
- Профессордук-окутуучулар курамынын эмгек акысынын деңгээлин көтөрүү;

Алдыга коюлган максаттардын аткарылышы төмөнкүлөрдүн негизинде ишке ашырылат:

- Билим берүү процессинин сапатына байланышкан ишке бардык кызматкерлерди тартуу;
- Окуу-тарбия процессин дайыма жакшыртуу жана натыйжалуу иш алып баруу үчүн жагымдуу чөйрөнү түзүү менен;
- Педагогикалык кадрларды кайрадан даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу менен;
- Орто, жалпы билим берүү мекемелери менен бирдикте кесипке багыт берүү иштерин жүргүзүү менен;
- Сапаттуу билим алуу үчүн тиешелүү шарттарды түзүү менен;
- Иштин сапатын камсыз кылууга кызматкерлердин мотивациясын жогорулатуу;
- Институтка перспективалуу окумуштуу-педагогдорду жана жогорку квалификациялуу адистерди ишке тартуу, мастер-класстарды, белгилүү инсандар, окумуштуулар менен жолугушууларды уюштуруу;
- Мыкты лекторлор үчүн кошумча каржылык кызыктыруу жана сыйлоонун башка түрлөрүн колдонуу системасын киргизүү менен;
- Кабыл алынган чечимдерди жана пландарды иш жүзүнө ашыруу үчүн сапат жана көзөмөлгө алуу жагында иш-аракеттерди пландаштыруу менен;

- Башкаруу, аткаруу жана текшерүү милдеттерин аткарган персоналдарынын компетенттүүлүгүн тиешелүү деңгээлге чейин ар дайым (узгүлтүксүз) колдоо менен;

Институт бүтүрүүчүлөрдү ишке орноштурууга, кесиптик практикаларды өткөрүүгө жардам берүү максатында билим берүү мекемелери (мектептер, ЖОЖдор) менен тыгыз байланышта иш алып барат.

Профессордук-окутуучулар курамынын келечектеги адистердин жеке адамдык жана кесиптик жактан калыптанышына таасир этишин күчөтүү, окутуунун шарттарына студенттердин натыйжалуу адаптацияланышын камсыз кылуу максатында институтта Кураторлор иш алып барат. Кураторлордун академиялык топтор менен иш алып баруусунун негизги формалары катары куратордук сааттар, майрам кечелери, студенттер менен жекече иштөө, шаардын чегинде университетте, институттарда өткөрүлүүчү иш-чараларга студенттердин катышуусун уюштуруу иштери эсептелет.

Коррупциялык мүнөздөгү иштерди ачып көрсөтүү максатында университет тарабынан окутуучулардын ишмердүүлүгүн баалоо максатында «Окутуучу-студенттин көз карашы менен» деген темада студенттер арасында анкетирлөө жүргүзүлүп турат. Мындан тышкары, ар бир эки айда университеттин жетекчилиги студенттердин жааматы менен жолугушуу өткөрүп, бардык бышып жетилген көйгөйлөр эркин формада талкууланып, андан ары университеттин жетекчилиги тарабынан тыянак чыгарууга каралат.

Институттун Стратегиялык планы толугу менен институт түзүлгөндөн берки мезгилдин ичинде топтолгон материалдык-техникалык базасына, институтта болгон интеллектуалдык, чыгармачылык, маданий жана материалдык-техникалык потенциалына (мүмкүнчүлүктөрдүн жыйындысына) дал келет, жана өнүгүүнүн келечек пландары (перспективалары) жөнүндө сөз кылууга мүмкүндүк берет.

МТМИнин директору, проф.м.а.

А.О.Дюшембиева